

Michał Górzyński, CASE- Doradcy Sp. z o.o.

Polska charakteryzuje się dużym regionalnym zróżnicowaniem innowacyjności. Do obszarów o najwyższym poziomie innowacyjności zaliczają się województwa: mazowieckie (wyraźny lider, z tym że o pozycji województwa decyduje Warszawa, ponieważ samo województwo, z wyłączeniem aglomeracji charakteryzuje się bardzo niskim poziomem innowacyjności), małopolskie, pomorskie, dolnośląskie oraz śląskie. W skład grupy najmniej innowacyjnych województw wchodzi: świętokrzyskie, podkarpackie, podlaskie, lubelskie oraz warmińsko-mazurskie. Analiza poziomu innowacyjności na poziomie regionów wskazuje na wyraźny podział na Polskę A (zachód) i Polskę B (wschód, z wyłączeniem ważniejszych aglomeracji: Warszawy, Lublina, Białegostoku).

Analizując potencjał innowacyjny województw, czyli aktualną strukturę wykształcenia oraz poziom i dostępność edukacji, wydaje się, że przez kolejne dziesięciolecia nie nastąpi znacząca zmiana struktury zróżnicowania innowacyjnego. Należy spodziewać się jednak spadku innowacyjności w powiatach ulokowanych w północno-zachodniej części Polski (z wyłączeniem Szczecina) oraz powiatach leżących przy zachodniej granicy kraju (województwo lubuskie). Co więcej, należy oczekiwać, biorąc pod uwagę realne uwarunkowania rozwoju innowacyjności, że przepaść innowacyjna pomiędzy regionami będzie się pogłębiać. Formułując więc cele regionalnych strategii innowacji, należy oczekiwać, że powinny one raczej służyć podnoszeniu potencjału, a nie wyrównywaniu poziomu zróżnicowania innowacyjnego w kraju.

Regionalne instrumenty wsparcia innowacyjności należą do najważniejszych narzędzi wspierania innowacyjności w Polsce i w Unii Europejskiej. W Polsce funkcjonuje wiele instrumentów wspierania działalności innowacyjnej na poziomie regionów. Większość z nich powstała na wzór rozwiązań unijnych (i wiele z nich jest współfinansowanych z środków unijnych). Do regionalnych instrumentów wspierania innowacyjności zaliczyć należy m.in.: parki technologiczne, parki przemysłowe, centra transferu technologii, sieć IRC (Innovation Relay Centers), Krajową Sieć Usług (KSU). W poprzednich latach realizowano ze środków zagranicznych liczne projekty, mające na celu stymulowanie innowacyjności z uwzględnieniem, w mniejszym lub większym stopniu, perspektywy regionalnej (m.in. Fabrykat 2000, Sci-Tech). Obecnie tworzy się w województwach Regionalne Strategie Innowacji (RSI), a dodatkowo przy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości powstaje Krajowa Sieć Innowacji. Mimo relatywnie dużej liczby programów i instytucji mających promować i podnosić innowacyjność w wymiarze regionalnym do tej pory działania te nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Podczas seminarium wskazywano na najważniejsze czynniki hamujące efektywne wdrażanie przeszłych i obecnych projektów oraz programów, wskazując jednocześnie na potencjalne zagrożenia dla obecnie wdrażanych regionalnych strategii, programów oraz narzędzi wsparcia rozwoju innowacyjności na poziomie regionów.

Po pierwsze, w opinii uczestników seminarium, dotychczasowe działania w zakresie stymulowania innowacyjności na poziomie regionów nie uwzględniały w dostatecznym zakresie potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców. Bardzo często programy były opracowywane na wzór projektów unijnych i nie odpowiadały specyfice i rzeczywistym potrzebom krajowych przedsiębiorców. Wydaje się np. że w naszych realiach o wiele większy nacisk powinien zostać położony na działalność edukacyjną i promowanie wśród przedsiębiorców postaw innowacyjnych oraz różnych form współpracy. Nie bez znaczenia był fakt, że w większości programy te były przygotowywane i realizowane wyłącznie przez środowiska akademickie, co skutkowało tworzeniem naturalnych barier w dotarciu z programami i projektami do środowiska przedsiębiorców. Jednym z najczęściej artykułowanych zagrożeń

dla powodzenia programu RSI jest zbyt duży wpływ środowisk akademickich i zbyt mała rola przedstawicieli biznesu przy formułowaniu i wdrażaniu tej strategii.

Po drugie, do tej pory nie występował efekt synergii pomiędzy realizowanymi projektami i programami. Wynika to z braku współpracy lub wręcz niezdrowej konkurencji pomiędzy sieciami oraz programami (czy wręcz w ramach tych samych struktur i programów), nakładania się kompetencji i zakresu projektów, braku koordynacji instytucjonalnej całej infrastruktury instytucjonalno-organizacyjnej ze strony administracji centralnej i lokalnej. Przekładało się to również na brak spójnej i skutecznej strategii komunikowania się z przedsiębiorcami, w rezultacie czego bardzo często nie byli oni świadomi możliwości oferowanych przez programy i projekty. Cel ten częściowo ma zostać osiągnięty poprzez opracowanie RSI.

Po trzecie, realizacja regionalnych programów wsparcia innowacyjności za bardzo była uzależniona od zagranicznych środków pomocowych, co spowodowane było zbyt małym zakresem finansowania wewnętrznego. W rezultacie programy były zorientowane bardziej na absorpcję środków pomocowych (czyli tym samym na priorytety programowe międzynarodowych donorów) niż na zaspokajanie rzeczywistych potrzeb przedsiębiorców. Dodatkowo zmiana źródeł finansowania powodowała brak ciągłości realizowanych programów.

Po czwarte, jak pokazuje doświadczenie Doliny Lotniczej, najbardziej efektywnymi programami wspierania innowacyjności na poziomie lokalnym są oddolne inicjatywy przedsiębiorców. Jednakże w celu pełnego wykorzystania takiej dynamiki niezbędna jest współpraca ze strony władz lokalnych, a dla realizacji tego celu niezbędna jest świadomość innowacyjna administracji lokalnych.

Po piąte, niezwykle ważnym elementem wspierania innowacyjności na poziomie regionów są lokalne systemy wsparcia finansowego. W opinii przedsiębiorców brak tego typu instytucji finansowych stanowi istotną barierę dla rozwoju innowacyjności na poziomie regionów¹.

Po szóste, kluczowym elementem RSI powinna być odpowiednia dla potrzeb regionu strategia rozwoju edukacji. Obecnie element ten w opracowywanych strategiach wydaje się być niedoceniany, a należy pamiętać, że o potencjale innowacyjnym decyduje przede wszystkim jakość kapitału ludzkiego, która w znacznej mierze jest pochodną wykształcenia.

---

¹ Obecnie w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace nad powołaniem funduszy kapitału zalążkowego.